

KATECHEZE „ROZDĚLOVÁNÍ TĚLA PÁNĚ NA RUKU“ – 3

1. část – POZNÁNÍ, VZDĚLÁVÁNÍ, KATECHEZE
2. část – EUCHARISTIE (<https://www.boscostrava.cz/nedelni-katecheze/>)
3. část byla připravena 13.6.2021 ke slavnosti Nejsvětějšího Srdce Ježíšova.

3. katecheze: HOSTINA PÁNĚ *Miroslav Rada: Poslední večeře (Německo, Bielefeld)*

Když už vás napomínám, nemohu také pochválit, že se shromažďujete spíše ke škodě než k prospěchu. Předně slyším, že jsou mezi vámi roztržky, když se v církvi shromažďujete, a jsem nakloněn tomu věřit. Neboť musí mezi vámi být i různé skupiny, aby se ukázalo, kdo z vás se osvědčí. Když vy se však shromažďujete, není to už společenství večeře Páně: každý se dá hned do své večeře, a jeden má hlad, druhý se opije. Což nemáte své domácnosti, kde byste jedli a pili? Či snad pohrdáte církví Boží a chcete zahanbit ty, kteří nic nemají? Co vám mám říci? Mám vás snad pochválit? Za to vás nechválím!

Minule jsme nahlíželi bohatství Eucharistie podle různých názvů, v textech Tomáše Akvinského, v obrazech pramene i vrcholu, a že se nás dotýká. Dnes uvažujme o „Hostině“. Úmyslně neříkáme o „svatém přijímání“. Začneme **modlitbou sv. Jana Zlatoústého**: „*Ó, Boží Synu, dej mi dnes účast na tvé mystické hostině. Neprozradím tvé tajemství tvým nepřátelům, ani ti nedám Jidášův polibek, ale jako lotr po pravici ti říkám: Rozpomeň se na mne, Pane, až budeš ve svém království.*“

První křesťané opatrovali Ježíšův odkaz jako dědictví, ke kterému jiné nepřipouštěli, protože na to nebyli připraveni. **Ostiář – dveřník** se staral, aby ti, kteří se na křest teprve připravovali, včas shromáždění opustili. „*Ite, missa est*“ ze závěru mše a jinak přeložené „jděte ve jménu Páně“ se říkalo se mezi Slovem a Hostinou: „*jděte, je mše... už musíte opustit shromáždění, začíná tajemství*“. Dnešní božitélové „de-monstrování“ v průvodu je pozůstatkem triumfalismu velmi početné církve, ale nemá nic společného s pojetím minority prvních křesťanů.

Slyšíme také: „*Tajemství víry!*“ Tajemství se nevyzrazuje kdekomu na ulici, ale jen vyvoleným. Babička Boženy Němcové neukazovala své poklady ani kněžně Zaháňské či komtese Hortensii, ale jen vnoučatům, kterým byla určena. „*Neházejte perly před svině, nedávejte svaté věci psům!*“ *Toto Ježíšovo varování nazývali první křesťané „disciplina arcani“, tj. kázeň ve věci tajemství víry, zvláště pak tajemství Eucharistie, navýsost diskrétního a delikátního. Cihlou namalovaná rybka na zdi vedla tehdy křesťany k místu bohoslužeb. A tam, po kázání, na povel jáhna „extra omnes“ odešli všichni dosud nepokřtění domů. Tak vážně se drželi křesťané Ježíšova varování uprostřed nevěřícího světa.* (viz Rybář: Kam jdeme?, str. 149) „Tajemství víry“ znamená nejen utajení či nepochopení, ale především **bohatství**, které však můžeme s pomocí Ducha stále víc poznávat a stávat se jeho součástí.

Jak se stalo z „chleba“ „hostie“ a z „hostiny“ „přijímání“? – Ježíš nabídnul Eucharistii pravděpodobně při pesachu u sederové večeře a použil **nekvašený chléb**, tzv. maces. Pro první křesťany bylo nepodstatné, zda je kvašený nebo nekvašený, slavili nad chlebem denní potřeby.

Apoštol Pavel ještě vybízelslavil: „*ne s kvasem, který znamená špatnost a nešlechtnost, ale s nekvašenými chleby, to je: s upřímností a životem podle pravdy.*“ (1Kor 5,8) Ale čím víc se vzdalovalo křesťanství od židovství, tím více **se vytrácelo i negativní chápání kvasu**.

Od 9. stol. se na Západě užíval chléb nekvašený v podobě **trojhranných preclíků**, tzv. *coronae*. Naopak Východní církve se potřebovala vůči „židovskému myslícím“ ještě více vymezit.

Ve 13. stol. převládl chléb v podobě **oplatky – tzv. hostie** z latinského *hostia* a znamená „oběť“. Souviselo to i se zavedením svátku „Corpus Christi“, poprvé slaveném r.1246. Kulatá oplatka v monstranci působila estetičtěji než úlomek preclíku.

Velkou oblibu začalo mít i tzv. „**oční přijímání**“. Jako když se nosily honosně upravené pokrmy v průvodu, aby poddaní, kteří se hostiny neúčastnili, směli obdivovat rafinovanou nádheru stravy bohatých. Přijímání zrakem se jevílo „duchovně vyšší“ než vulgární pojídání.

Později, s počátky adorování konsekrovaných hostií, se objevují **zázraky**, které kult podporují: hostie krvácely nebo se měnily v masovou tkáň. O těchto podivnostech nekriticky, zato se záviděníhodným nadšením, psal František Mráček v roztomilé knize Eucharistické zázraky (Verité).

R. 1910 papež Pius X. si shodou okolností vzpomněl na svou dětskou touhu po Kristu a vydal dekret Quam singulari o **častém a včasném přijímání**. Avšak ani tím se nepodařilo překonat jansenistický blud, který skrupulózitou od přijímání odrazoval. Skrupulóza je z latinského *scrupulus*, to znamená „kamínek v botě legionáře“. Voják se nesměl zastavit, aby si jej vyklepal, a tak musel trpět. Tak působí skrupulóza v duchovním životě: ochromuje, křiví páteř a ohýbá hlavu.

Po II. Vatikánském koncilu, v r. 1969, se vyjádřil k takovému **zamlžení** a pokleslé formě prof. Ladislav Pokorný: „*Jak může nejposvátnější symbol, který máme – eucharistický chléb – v nás ještě vzbudit představu nadpřirozené výživy? Naše nekvašené hostie v podobě malé kruhové destičky jsou sotva vhodné k tomu, aby mohly platit za symboly svatého pokrmu.*“

Přes kritické hlasy takových osobností, jako **Bonaventura Bouše** nebo **Josef Bradáč**, náš přední liturg a někdejší rektor olomouckého semináře, se konzervativní zbožnost nebude chtít vzdát bílých sušenek. Bylo by víc než vhodné tuto formu nahradit, ať už v rámci dialogu s našimi „staršími bratry“ v Židovstvu – macesy, nebo jako projev ekumenické vstřícnosti k Ortodoxii – kynutými prosforami. Snad se zdá schůdná cesta prostřednictvím malých společenství.

Svaté přijímání, když už je tak nešikovně nazýváme, **nás spojuje s Kristem**: odděluje nás od hříchu (zvěstování smrti je zvěstováním odpuštění), vyživuje nás (transfúze), připodobňuje nás Kristu. Ale pozor – rozumějme dobře: to není individualistická zbožnost, nejde ji totiž oddělit od **společenského dopadu v Církvi i kolem ní**.

Svatému přijímání se říká latinsky **communio** a znamená vzájemnou komunikaci, tedy nejen přijímání, ale i odevzdání. Je to vzájemné sdílení. A to vyžaduje připravenost a ochotu zúčastněných stran. Významný psycholog Jaro Krivohlavý to vyjádřil skvěle jedním ze svých knižních titulů: „Povídej – naslouchám.“ Apoštol Pavel upozorňoval v dnešním čtení: „*Shromažďujete se spíše ke škodě než k prospěchu... už to není společenství večere Páně: každý se dá hned do své večere, a jeden má hlad, druhý se opije... Mám vás snad pochválit? Za to vás nechválím!*“ (1Kor 11,17-22) Pavel, když viděl, jak se společenství kastuje na lepší sortu a na ty chudší, jednoduše se naštvál. A někde tady můžeme sledovat počátky tzv. eucharistického postu. Ne že by Pán potřeboval přijít do prázdného žaludku, ale jistou mírou prázdnoty i solidarity se máme otevřít Božímu obdarování a ostatním bratřím a sestrám. Je ale škoda, že Ježíšova hostina tak byla odtržena od hostiny lidské. *Agapé*, z řečtiny to znamená „hody lásky“, se vytratily.

Přijímání **utváří církev a učí solidaritě** s nejpotřebnějšími. „*Jsmeli tělo Kristovo a jeho údy, je na oltáři Páně předkládáno naše tajemství a my přijímáme své tajemství. Odpovídáme „Amen“ (Ano, tak tomu je!) na to, co přijímáme, a touto svou odpovědí to podepisujeme. Vždyť se nám říká: „Tělo Kristovo“ a my odpovídáme: „Amen“. Buď tedy údem Kristovým, aby tvé Amen bylo upřímné.*“ Papež František nám na sobě ukazuje, že přijímání zavazuje k solidaritě s chudými, s těmi na okraji společnosti – „*marginalizovanými*“ – nad nimiž máváme rukou. „*Tys pil krev Páně a nepoznááš svého bratra. Zneuctíváš právě tento stůl tím, že si myslíš, že není hoden podílet se na tvém pokrmu ten, který byl uznán hodným účastnit se tohoto stolu. Bůh tě zbavil všech tvých hříchů a pozval tě na tuto hostinu. A ty ses ani potom nestal milosrdnějším.*“

Slavíme (slavili jsme) Ježíšovo Srdce a četli jsme v dnešním evangeliu o závěru Ježíšovy popravy. Jan Rybář uvažuje: „*Kdo z našich neinformovaných spoluobčanů pozná v Ukřižovaném, že principem našeho bytí je láska? Spíše převládne skepse, že dobro obvykle pohoří. Proto se v barokní době objevily obrazy Ježíšova Srdce. Srdce je symbolem lásky. Teď se někdy tyto obrazy nahrazují tzv. „Božím milosrdenstvím“. Dva paprsky vycházejí z Kristovy hrudi – a napsal: „Ježíši, důvěřuji Ti!“ Já však znám ten nejkrásnější obraz Božího milosrdenství na světě. Je to Rembradtův „Návrat ztraceného syna“ v petrohradské Ermitáži. Richard Hamann v něm vidí umělcův odkaz lidstvu. „Úžasná lidskost v člověku!“ My víme proč: Rembrandt byl inspirován 15. kapitolou Lukášova evangelia. Tento obraz Otce rázem zapudí bludné názory o rozhněvaném Bohu uklidněném Kristovou krví. Hle, Rembrandt – mystik! Jeho hodnotná reprodukce by byla důstojnou náhradou za nekvalitní výtvořky v našich kostelích.*“ (Kam jdeme?, s.138: Červen - měsíc Srdce, z r.2008/VI)